

V PROCES DIGITALIZACIJE

O pomacima u procesu digitalizacije pisali smo u svojim izveštajima u nekoliko prethodnih meseci. O tome da se nešto priprema, svedočile su najave odlaganja digitalizacije i puštanja u rad eksperimentalne ili pilot mreže. Nakon toga, još krajem oktobra Ratel je pustio u javne konsultacije plan raspodele frekvencija neophodan za pokretanje mreže na kojoj će emitovanje digitalnog signala biti testirano. Bilo je očekivano da će nakon ovoga uslediti i izmene Strategije i Pravilnika o digitalizaciji, ako ništa drugo, ono kako bi se promenio datum gašenja analognog signala i predvidela pilot mreža.

Podsetimo, Strategija digitalizacije objavljena je u julu 2009. godine. Ona je utvrdila osnovne strateške smernice i definisala okvir za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje. Kao datum potpunog prelaska na digitalno zemaljsko emitovanje televizijskog programa utvrdila je 4. april 2012. godine i predvidela obaveze nadležnih organa u tom procesu i rokove za njihovu realizaciju. Nažalost, ovi rokovi nisu ispoštovani. Posebno, ispostavilo se da je gašenje analognog signala i prelazak na digitalno emitovanje u čitavoj zemlji u samo jednom danu, isuviše složen zadatak koji je Srbija sebi postavila, za koji nije bilo realno očekivati da bude rešen.

Pravilnik o digitalizaciji usvojen je u februaru 2011. godine. Shodno Zakonu o elektronskim komunikacijama, njime je trebalo da budu uređeni način i vremenski raspored prelaska na digitalno emitovanje, zahtevi i dinamika u pogledu uspostavljanja mreže za distribuciju digitalnog televizijskog programa, zahtevi za formiranje multipleksa i obim korišćenja radio-frekvencija, u meri neophodnoj za uspešno obavljanje prelaska na digitalno emitovanje televizijskog programa. Dodatno, Strategijom digitalizacije bilo je propisano da će Pravilnikom biti definisana i prava i obaveze komercijalnih emitera u procesu prelaska na digitalno emitovanje, te biti rešen status dozvola za emitovanje programa koje važe duže od roka predviđenog za isključivanje analognog signala. Umesto toga, jedina novost koju smo pravilnikom iz februara 2011. dobili, bio je raspored kanala po zonama za prvi i drugi multipleks u okviru mreže za distribuciju, emitovanje i multipleksiranje digitalnog televizijskog programa. Sve ostalo bilo je praktično ponavljanje onoga što je i inače pisalo u Strategiji digitalizacije.

Izmene koje se sada predlažu, daleko su sveobuhvatnije. Prvo, Srbija izmenama Strategije odustaje od 4. aprila 2012. godine kao datuma potpunog prelaska na digitalno zemaljsko emitovanje televizijskog programa, i što je još važnije, odustaje od prelaska u jednom danu i opredeljuje se za fazni prelazak, u rokovima u skladu sa međunarodnim obavezama

Republike Srbije, drugim rečima, najkasnije do 17.6.2015. godine. Regioni po kojima će se prelaziti na digitalno emitovanje sadržaće jednu ili više zona raspodele. Predviđeno je da će Vlada usvojiti Plan prelaska na digitalno emitovanje kojim će utvrditi redosled i vremenski raspored faznog prelaska u svakom od regiona, kao i da će definisati rok od najviše šest meseci za isključivanje analognog signala u svakom od njih. Vlada će takođe, najmanje devet meseci unapred, odrediti na koji tačno dan u okviru šestomesečnog perioda utvrđenog Planom prelaska, će analogni signal biti isključen u konkretnom regionu. Na ovaj način Vlada će imati prostor da prelazak na digitalno emitovanje planira shodno okolnostima, ali i okvire kojih će morati da se drži, na koji način će se svim učesnicima u procesu garantovati predvidivost čitavog procesa. Takođe, predviđeni su i dodatni uslovi za puštanje u rad trećeg i narednih multipleksa, nakon same tranzicije. Ti uslovi tiču se tržišnih potreba i finansijske izvodljivosti. Dalje, predviđeno je i da će mreža za emitovanje morati da obezbedi zahteve pokrivanja u skladu sa Zakonom o radiodifuziji, drugim rečima pokrivanje najmanje 90% stanovništva Srbije za multipleks u koji ulaze nacionalni kanali. Otvoren je prostor da Ratel donese odluku kojom bi JP „Emisiona tehnika i veze“ proglasio za operatora sa značajnom tržišnom snagom i utvrdio mu odgovarajuće obaveze, posebno u odnosu na pružanje pristupa multipleksu emiterima sa važećim dozvolama (zabrana diskriminacije pojedinačnih emitera i uskraćivanja prava na mesto u multipleksu bilo kome sa važećom dozvolom za zemaljsko emitovanje), kontrolu cena i primenu troškovnog računovodstva. Tehnički i komercijalni uslovi pristupa regulisaće se ugovorom koji zaključuje JP „Emisiona tehnika i veze“ sa svakim pojedinačnim emiterom, ali je Ratel ovlašćen da, ako se dogovor ne postigne, svojom odlukom osigura pristup multipleksu i uredi njegove tehničke i komercijalne uslove. Takođe, predviđeno je da će Republička agencija za elektronske komunikacije u saradnji sa Republičkom radiodifuznom agencijom dodeljivati logičke brojeve za numeričko obeležavanje televizijskih programa u okviru multipleksa, kako pozicioniranje kanala ne bi bilo prepušteno bilo čijoj arbitrarnoj odluci. Na kraju, sam postupak izmene dozvola regulisan je na taj način što je RRA obavezana da, najmanje 30 dana pre isključivanja analognog i prelaska na digitalno emitovanje programa u konkretnoj zoni raspodele, zameni dozvolu za emitovanje tako što dozvolu za radio stanicu, kao njen sastavni deo, menja dozvolom izdatom JP „Emisiona tehnika i veze“ i rešenjem Ratela kojim se utvrđuje pristup multipleksu.

Takođe, predviđeno je da JP „Emisiona tehnika i veze“ mrežu uspostavlja na način da se, i pre potpunog isključivanja analognog signala, vrši testiranje mreže na posebnim frekvencijama koje čine inicijalnu mrežu za testiranje. Ovu mrežu činilo bi petnaest predajnika na lokacijama sa kojih bi se pokrilo oko 50% stanovništva Republike Srbije, a ona bi bila aktivna paralelno sa postojećim analognim mrežama sve do trenutka potpunog prelaska na digitalno emitovanje. Pravilnik predviđa da će pristup multipleksu u Inicijalnoj

mreži za testiranje biti omogućen republičkom i pokrajinskom javnom servisu, kao i komercijalnim nacionalnim emiterima. Takođe je predviđeno da se naknada za korišćenje radio frekvencija, kao ni troškovi za radio stanice u sastavu inicijalne mreže, neće naplaćivati.

Nažalost, javne konsultacije o ova dva dokumenta, osim toga što preciznije definišu neke aspekte digitalizacije i uređuju je na praktičniji i lakše izvodljiv način, mogle bi da budu uvod u novi sukob koji bi digitalizaciju kompromitovao, umesto da je olakša. Naime, u komentarima koje je Ratel izneo u javnim konsultacijama, ističe se da ova Agencija, suprotno onome što je navedeno u preambuli Pravilnika, uopšte nije predložila tekst koji je Ministarstvo predložilo. Takođe, Ratel ukazuje da mu je nejasan metodološki pristup po kome je izvršen izbor kanala za dva multipleksa koja će se popunjavati tokom tranzicije, ko je izabrane frekvencije koordinisao sa susednim i drugim administracijama, kao i šta izvršen izbor kanala znači u smislu broja tzv. gap-filler-a, predajnika manje snage koje je nužno predvideti na nižim lokacijama radi kvalitetnijeg pokrivanja određenih delova teritorije. Ratel zato insistira da se ponovo razmotri izbor kanala po zonama raspodele, i to za sedam nivoa pokrivanja, odnosno sedam multipleksa, a ne samo za dva. Ovaj predlog nesumnjivo se kosi s ambicijama Ministarstva da oslobodi što veći deo spektra za digitalnu dividendu. U svakom slučaju, javne konsultacije o predlozima ova dva dokumenta jesu za pohvalu i svedoče da se proces digitalizacije pomerio s mrtve tačke. Zabrinjava što Ministarstvo i regulator očigledno imaju različita mišljenja o tome kako ovaj proces treba voditi, te što u ovom trenutku nije najjasnije kako će se ta mišljenja usaglasiti.

VI PROCES PRIVATIZACIJE

Povlačenje države iz vlasništva nad javnim glasilima, kao opredeljenje države proklamovano Medijskom strategijom, ostaje i dalje samo deklaracija koja nije praćena nijednom konkretnom merom. Akcionim planom uz Medijsku strategiju predviđeno je da će država ovu obavezu ispuniti najkasnije u roku od 24 meseca po utvrđivanju zakonskog osnova. Od usvajanja Strategije niko od nadležnih, međutim, nije čak ni razjasnio šta pod ovim utvrđivanjem zakonskog osnova zapravo podrazumeva. Naime, zakonski osnov za privatizaciju već postoji. On je sadržan u odredbama, kako Zakona o javnom informisanju, tako i Zakona o radiodifuziji. Čak ni oni propisi koji su otvorili prostor da država ostane u vlasništvu pojedinih medija, nisu imperativni. Podsećamo, shodno i Zakonu o glavnom gradu, i Zakonu o lokalnoj samoupravi, predviđeno je samo pravo da glavni grad i jedinice lokalne samouprave osnivaju medije, ne i obaveza. Ukoliko, međutim, i postoji neki pojedinačni slučaj u kome je za privatizaciju pojedinih medija u državnom vlasništvu zaista

neophodno utvrditi poseban zakonski osnov, ovo nikako ne bi smelo da posluži kao izgovor da se odlaže privatizacija preostalih državnih medija kod kojih takav poseban zakonski osnov nije neophodan.